

Bijlage bij agenda Verenigingsraad vr47, punt 3

Versie 11-6-2007, bijgewerkte gegevens ontvangen van 23 afdelingen en 6 werkgroepen.

Jaarverslag van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde (KNVWS) over het jaar 2006

Inleiding

De KNVWS telde eind 2006 3335 lidmaatschappen, 2001 van afdelingen en 1334 van werkgroepen (met enige interne overlap).

Aan Servé Vaessen werd de Van der Biltprijs toegekend. Peter Louwman werd benoemd tot erelid.

De KNVWS verloor door overlijden Tom van Dijk, Bernard Leenders, André van Heijster, mw. E. Hermsen, Cor van der Ham, Kees (C.) de Pater, Henk Bakker, mevr. B.L. van Noorden-Heine, Luuk Postma, Pieter Boon en Fokko Ebbens.

Bestuur

H. Olthof en N.J.J. de Kort werden voor vier jaar herbenoemd. De samenstelling van het bestuur was in 2006: dr. H. Olthof (voorzitter) drs. J.A. de Boer (secretaris en vanaf 4 december interim penningmeester), drs. L.J. Postma RA (penningmeester, tot zijn overlijden op 10 oktober), H.G.J. Rutten (vertegenwoordiger "kleine" werkgroepen), A.H. van der Brugge (consul voor de afdelingen), N.J.J. de Kort (publiciteit), J. Kuiper (weerkunde), M.R. Haas (JWG).

Het KNVWS-bestuur kende een projectsubsidie toe van €750 toe aan afdeling Groningen voor de kosten van Turkse en Nederlandse scholieren die waren uitgenodigd om in de voorjaarsbijeenkomst in Roden over eclipsprojecten te rapporteren.

Het bestuur beheert ook de stichting Van Leeuwen Boomkamp Fonds. Er zijn voor 2006 bijdragen toegekend in de kosten van een tentoonstelling van Orion (afd. Oostelijk West-Friesland, € 1000), de excursie 2-6 mei 2006 Gent-Brussel-Antwerpen van de Natuurwetenschappelijke Studievereniging Amsterdam (€ 250), het observatorium van afdeling Dordrecht (€500) en het KNVWS symposium 2006 (€ 1719). In eerdere verslagen werden al de subsidies genoemd aan afdeling Friesland (€ 750, 60-jarig jubileum), werkgroep Sterbedekkingen (€ 2500, European Symposium on Occultation Projects) en werkgroep Meteoren (€2500, International Meteor Conference).

Vertegenwoordiging KNVWS in het bestuur van de stichting "De Koepel"

Drs. L.J. Postma RA (penningmeester, tot zijn overlijden op 10 oktober), drs. J.A. de Boer en de heer A.H. van der Brugge (vanaf 2007 penningmeester). Postma werd als bestuurslid opgevolgd door dr. H. Olthof.

Afdelingen en werkgroepen

De KNVWS omvatte aan het einde van het jaar 31 afdelingen (Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam, Apeldoorn-Deventer-Zutphen, Arnhem, Breda, Delft, Den Bosch, Den Haag, Den Helder, Dongemond, Dordrecht, Eindhoven, Friesland, 't Gooi, Groningen, Leiden, Midden-Limburg, Nijmegen, Noord-Drenthe, Rotterdam, Spijkenisse, Tilburg, Twente, Utrecht, Venlo, Oostelijk West-Friesland, Zaanstreek, Zuid-Drenthe, Zuid-Limburg, Zwolle) en 10 werkgroepen (Astrofotografie, Jongerenwerkgroep, Kometen, Leidse Sterrewacht, Maan en Planeten, Meteoren, Sterbedekkingen, Sterrenkunde en Computer, Veranderlijke Sterren, Zon). Afdeling Gouda heeft zich per 31 maart opgeheven. Haar bestuur meldde dat er geen activiteit meer was en geen bestuursopvolgers.

Afdeling Rotterdam was 75 jaar, afdeling Friesland, de werkgroepen Sterbedekkingen en Meteoren waren 60 jaar.

Leden

Op 10 juni benoemde de Verenigingsraad Peter Louwman vanwege zijn bijzondere verdiensten voor de Werkgroep Maan en Planeten en zijn kennis van de ontwikkeling van de telescoop benoemd tot erelid. Hij kon meteen deze waardering vernemen aangezien hij aanwezig was als afgevaardigde van Afdeling Den Haag (Zenit september 2006, 427).

Op 19 januari overleed Tom van Dijk, 90 jaar, vroeger lid van werkgroep Meteoren (Zenit maart 2006, 130).

Op 27 januari overleed Bernard Leenders, 72 jaar, lid van afdeling Zuid-Limburg.

Op 3 februari André van Heijster, 61 jaar, lid van afdeling Midden-Limburg.

Op 1 april mw. E. Hermsen, 87 jaar, lid afdeling 't Gooi.

Op 19 april overleed Cor van der Ham, van 1953-1977 hoofdbestuur lid (1963-67 vicevoorzitter) waar hij lange tijd leider weerkundige waarnemingen was en redactielid van Hemel en Dampkring (Zenit september 2006, 426).

Op 18 mei overleed Kees (C.) de Pater, 82 jaar, lid van afdeling Twente.

Op 17 juni overleed Henk Bakker, 82 jaar, van 1980 tot 1993 bestuurslid van de afdeling 't Gooi waarvan 8 jaar (1985-1993) secretaris.

Op 12 september overleed mevr. B.L. van Noorden-Heine, lid van afdeling Zuid-Limburg.

Op 10 oktober overleed Luuk Postma, 79 jaar, penningmeester van de KNVWS (vanaf 1987), Stichting De Koepel (vanaf 1991) en afdeling Groningen (1977-2001), hij was erelid van de KNVWS en van afdeling Groningen (Zenit december 2006, 586).

Op 25 oktober overleed Pieter Boon, lid van afdeling Zuid-Limburg.

Verder overleed Fokko Ebbens, lid van afdeling Noord-Drenthe.

Ons kwam nog ter ore dat 1 december 2005 J. Meppelink overleed, lid van afdeling Zuid-Drenthe.

Op zijn vijftiendagste verjaardag, 30 april, werd ons erelid prof. C. de Jager ereburger van Texel (<http://www.texel-plaza.nl/nieuws/artikel.php?id=23043>).

Uit opgaven van betrokken besturen van afdelingen en werkgroepen volgt een aantal van 3335 lidmaatschappen (waarvan 697 junior) binnen de KNVWS. Een deel van de leden heeft meerdere lidmaatschappen.

Een meerjarenoverzicht:

jaar	aantal lidmaatschappen in afdelingen en werkgroepen
2002	3695
2003	3708
2004	3657
2005	3501
2006	3335

De daling is het laatste jaar extra groot omdat in de KNVWS-administratie het aantal JWG-leden met ca. 100 omlaag is gebracht.

Verenigingsraad

De Verenigingsraad kwam eenmaal bijeen, op 10 juni in Utrecht.

Landelijke bijeenkomsten

Twee bijzonder geslaagde bijeenkomsten overstegen het landelijke niveau. De werkgroep Sterbedekkingen organiseerde 25-27 augustus in Leiden het European Symposium on Occultation Projects en werkgroep Meteoren was 14-17 september in Roden gastheer van de International Meteor Conference. Beide werkgroepen bestonden 60 jaar.

Op 22 en 23 april werd de 93e amateur-bijeenkomst gehouden te Roden, en op 4 november de 94e amateur-bijeenkomst te Goirle.

Op 7 oktober werd het Symposium "Water – in het heelal – in het zonnestelsel – in de atmosfeer – op aarde" in Utrecht gehouden, in samenwerking met SRON en de Vereniging voor Weerkunde en Klimatologie.

Sprekers: prof.dr. E. van Dishoeck (Sterrewacht Leiden), prof.dr. Th. de Graauw (SRON), J. Kuiper, P.P. Hatinga Verschure en S. Jak (VWK, KNMI), dr.ir. F. Vossepoel (SRON en Instituut voor Marien en Atmosferisch Onderzoek Utrecht) en dr.ir. R. Koop (SRON).

De toegangsprijs was inclusief lunch € 15,- voor leden, € 25,- voor niet-leden, € 10,- voor studenten en scholieren. Er waren 262 deelnemers. Subsidiegevers waren SRON, KNMI, NIVR, NOVA, ESA en het P. van Leeuwen Boomkamp Fonds. Samenvattingen staan in Zenit juli/augustus 2006, 362, sommige voordrachten zijn gepubliceerd in Zenit juni 2007.

Van der Biltprijs 2006

De prijs is toegekend aan Servé Vaessen voor zijn unieke publicistische en educatieve werk. De overwegingen zijn gepubliceerd in Zenit september 2006, 426 en december 2006, 585.

Sterrengids

De Sterrengids 2006 schenkt speciale aandacht aan Mizar en Alcor in de Grote Beer en T Ursae Minoris, en de eclips 29 maart in Afrika, Turkije en Azië (in Nederland partieel). Een Zenit cd werd ingevoegd. Voor de jeugd en voor beginners verscheen "Sterren en Planeten 2006".

Zenit

Zenit besteedde onder andere aandacht aan een sonde voor de verkenning van Pluto, het blauw van de dampkring, kometen nabij de zon, inversie en de hoogte van rookpluimen, de eclips van 29 maart, actieve kernen van melkwegstelsels, 225 jaar Eise Eisinga Planetarium dat Koninklijk werd, gammaflitsen, het orkaanseizoen van 2005, een halo op Mars, de fragmenterende komeet Schwassmann-Wachmann, inslagkraters op aarde, de Kepler-missie op zoek naar andere "aardes", weersystemen en de aardas, donkere en lichtende materie in clusters, het inwendige van Jupiter, digitale sterrenatlassen, vreemde krachten op ruimtevaartuigen en de eerste column "Terugblik" van prof. De Jager.

Uit de jaarverslagen van afdelingen en werkgroepen

Op het moment van samenstellen van dit verslag waren van 22 afdelingen en 5 werkgroepen jaarverslagen over 2006 ontvangen.

Nationale Sterrenkijkdagen 3-5 maart

Amersfoort had alle avonden helder weer en veel belangstelling. **Amsterdam** ontving publiek met Volkssterrenwacht Amsterdam. **Breda** kreeg ca. 45 belangstellenden, **Den Bosch** had 40 bezoekers en helder weer op de eerste avond, **Drechtsteden** deed de 3e en 4e mee tussen sneeuwbuien door (110 bezoekers). 's Middags was men ook actief, o.a. met H-alfa kijkertjes voor de zon. **Eindhoven** was actief in de Dr. A.F. Philips Sterrenwacht, **'t Gooi** (Wergroep Praktische Sterrenkunde) kreeg dit weekend plus vier andere weekends in 2006 totaal 275 bezoekers, **Groningen** had af en toe heldere lucht op de 3e en 5e. **Leiden** met **JWG** en de **Wergroep Leidse Sterrewacht** (met Universiteit Leiden) ontvingen 1100 bezoekers, **Noord-Drenthe** deed mee op de 4e (50), **Tilburg** had met slecht weer bij de Sterrenwacht Orion toch nog 70 bezoekers en op een andere locatie 25, **Twente** deed mee, **Zuid-Limburg** hield de kijkdagen op 10 en 11 maart (90).

Eclips 29 maart

Veel leden besloten voor de eclips van 29 maart deel te nemen aan reizen naar Libië (Theo Jurriens c.a.), Egypte (Henk Bril c.a.) of Turkije om een totale eclips te ervaren. TV programma RTL Travel was tijdens de eclips te gast bij KNVWS-leden in El Saloum, Egypte. De KNVWS werd duidelijk in de uitzending genoemd. In afdelingsverband reisden **Amersfoort** (Turkije), 10 leden van **Drechtsteden** gingen met Wil Carton (Alkmaar) naar Turkije, en **Rotterdam**.

Nationale Wetenschapsdag 22 oktober

Eindhoven werkte samen met de Dr. A.F. Philips Sterrenwacht, **Leiden** en de **Wergroep Leidse Sterrewacht** werkten samen met de Universiteit Leiden (900 bezoekers)

Nacht van de Nacht 28 oktober

Werd voor de tweede maal georganiseerd door de provinciale Mileufederaties. Helaas was er veel slecht weer. Verschillende afdelingen werkten mee (Amsterdam, Eindhoven, Groningen, Noord-Drenthe, Zuid-Limburg, Zwolle).

Cursussen

Alkmaar (Sterrenkunde met een excursie naar het Eise Eisinga Planetarium, 22 cursisten), **Amersfoort** (Sterrenkunde voor beginners, zelfs met wachtlijst), **Den Bosch** (Kennismaking met de sterrenkunde, 15), **Leiden** (Kennismaking met sterrenkunde, was overtekend, deelname beperkt tot 16), **Midden-Limburg** (Inleiding in de sterrenkunde), **Triangulum** (Basiscursus sterrenkunde), **Venlo** (Waarneemcursus, door bewolking slechts een avond, 12), **Zwolle** (Astrofysica en Basiscursus sterrenkunde). Deze afdeling staat ook Arnhem, Triangulum en 't Gooi met raad en daad bij.

Open dagen e.d.

Amsterdam deed 4 november mee in Artis met de "museumnacht" met vijf kijkers. Vele honderden mensen kwamen kijken. **Tilburg** verzorgde o.a. met Natuurmonumenten een Volle maanswandeling, **Twente** hield een speciale kinderkijkavond.

Andere activiteiten

Alkmaar had piekbezoek op haar lezing over ijstijden. De Metius Jaarprijs ging naar Gerard Hoogeland voor zijn werk voor cursussen en PR. De kosten van Metius Magazine werden lager bij een leverancier die het drukt en verspreid. Op de website is een plek voor de Afstand-Bedienbare Telescoop. De Universiteit Amsterdam gaf een ST7 ccd camera in bruikleen. **Amersfoort** hielp leerlingen van middelbare scholen met praktijkopdrachten. Veel werk ging in de verbouwing van de sterrenwacht zitten. Op de Perseïdenbarbecue 12 augustus trof men het met helder weer. **Amsterdam** had ondermeer een nieuwjaarsreceptie. **Arnhem** ging door met zelfverzorgde voorpraatjes voor de meeste lezingen. Met de Natuurkundige Vereniging "Wessel Knoops" kon men samen een beamer aanschaffen. Voor **Breda** draaide het vooral om de lezingen, waarneempogingen troffen bewolking. **Den Bosch** had de meeste belangstelling voor de lezingen "Ons zonnestelsel en de tijd" en "De Gaia missie". **Drechtsteden** begon het jaar met een waarneemavond waar ieder wat uit zijn kerstpakket kon inbrengen. Van zeven extra waarneemavonden konden er maar twee doorgaan met (deels) helder weer. Na de zomer was er een filmavond met drankjes en hapjes. **Eindhoven** kondigt de lezingen in de media aan en heeft ruim bezoekers. De junioren waren vaak aanwezig. Maandelijks hebben de leden een contactavond in de Dr. A.F. Philips Sterrenwacht. **Friesland** had als zestigjarige een geslaagde lezingendag. **'t Gooi** had naast lezingen over astronomie ook twee over klimaat en een over oneindigheid. De Werkgroep Praktische Sterrenkunde sprak op basisscholen en voor volwassenen **Groningen** kreeg de meeste belangstelling voor een lezing over Weerextremen. Op de Amateurbijeenkomst in Roden ging het veel over de resultaten van de eclips van 29 maart, onder andere met presentaties van Turkse en Nederlandse scholieren die in Turkije projecten hadden uitgevoerd. **Leiden** hield een excursie naar Sterrenwacht Ukkel en het Koninklijk Meteorologisch Instituut en België. Naast de lezingen waren er twee zelfverzorgde amateuravonden. **Midden-Limburg** werkte mee aan astronomielessen op een Montessorischool voor 314 leerlingen, van een andere school komen enkele klassen een les bij de afdeling volgen. De Perseïdenbarbecue is gezellig maar niet helder. De excursie gaat naar Artis en het planetarium. Er werd begonnen met een elektronische nieuwsbrief voor de leden. **Noord-Drenthe** had een werkavond, een starparty en een waarneemavond. Op de nieuwe website is een forum geïnstalleerd. Sommige leden zijn nog wat onwennig, maar het lijkt een succes. **Rotterdam** begon met een oliebollevond, had een excursie naar planetarium Ridderkerk, een Perseïdenbarbecue en een waarneemweekend in Denekamp. Grote belangstelling trok de dag van het 75-jarig jubileum. De website levert duidelijk nieuwe leden op. **Tilburg** experimenteerde met het opnemen van spectra. De excursie ging naar de Sterrenwacht van Ukkel en de volkssterrenwacht Mira, Grimbergen. Verder waren er een Avond voor de Actieve Amateur, een Gastronomische avond, workshops digitale fotografie en tien juniorenbijeenkomsten. **Triangulum** ging op excursie naar CERN, Geneve. **Twente** organiseerde twintig kijkavonden met Volkssterrenwacht Coenraad ter Kuile. **Utrecht** houdt een deel van de lezingen samen met het Natuurkundig Gezelschap en had twee waarneemavonden. De excursie ging naar SRON, Utrecht en het KNMI **Venlo** maakte in het bewolkte en natte jaar veel wolkenfoto's. Ook de Perseïdenactie trof zware bewolking, maar dat deed de barbecue niet. Zoals elk jaar haalde men zijn voordeel in de *Astronomische Tausch und Trödel Treff* (ATT), Essen. Na alle lezingen was de laatste avond door eigen leden. **Zaanstreek** had een heel uitgebreid lezingenprogramma en vond een gulle sponsor voor de aanschaf van een beamer. **Zuid-Limburg** had een excursie naar het Boerhaavemuseum, Leiden (tentoonstelling over de zon) en ging traditioneel naar de ATT (zie Venlo). De afdeling heeft actieve groepen: het Waarneemforum bespreekt allerhande waarneemzaken, de Theoriegroep discussieerde vijf maal en de Yahoogroep communiceert via internet. **Zwolle** heeft een waarneemgroep die maandelijks het open veld intrekt of een binnenprogramma heeft. Die groep hield ook een muziekzaalpicturale avond rondom het muziekstuk "Planets" van Holts. De **Jongerenwerkgroep** heeft negen actieve afdelingen in het land. Landelijke activiteiten waren vier zomerkampen. Drie in kampeerboerderijen in Ootmarsum en Ommel voor verschillende leeftijdsgroepen. En als vierde het Sirenekamp in een gîte bij Simiane-la-Rotonde, Provence, Frankrijk. Het Paaskamp was in Kampen en het Winterkamp in Mortel. De kampen werden goed bezocht. Een grote groep enthousiastelingen werkt aan de website. Bij de Vrije Universiteit, Amsterdam, werd een succesvol symposium gehouden. De **Werkgroep Leidse Sterrewacht** onderhoudt de toevertrouwde kijkers en nam o.a. sterbedekkingen en planeten waar. De belangrijkste waarneemactie van **Maan en Planeten** betrof de verre planeet Uranus. Verschillende leden onderzochten welk UV filter het beste patronen op Venus laat zien. De Yahoogroep maanenplaneten zorgt voor snelle uitwisseling van resultaten. Er werden twee landelijke bijeenkomsten gehouden. Jan Viester werd tot erelid benoemd (werkgroepblad Mercurius mei 2007, 37-46). De **Werkgroep Veranderlijke Sterren** hield met Belgische collega's weer een Veranderlijke Sterrendag, met gasten van de Amerikaanse en Duitse zusterverenigingen. Negen waarnemers deden 9846

schattingen van sterhelderheden. Er waren "slechts" vier novae te zien, een uitbarsting van RS Ophiuchi en een zeer helder maximum van Chi Cygni en Henk Munsterman fotografeerde een supernova in M100.

J.A. de Boer, secretaris
11 juni 2007